

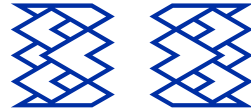

Mõttetalgud riigireformi väljatöötamise lähtealustest

Arutelulaudade kokkuvõtte

Riigikogu konverentsisaal

15. märts 2018

Inimesed ja kogukonnad

Teele Pehk

Eesti Koostöö Kogu juhataja

Riik = abstraktne, (pilve-)platvorm, võimaldaja ja võimaluste looja

- Kahaneva rahvastikuga riigina vajame põhimõttelisi muudatusi selles, KUIDAS ühiskonna asju korraldame, probleeme ennetame ja lahendame, häid ideid ja tegusid toetame
- Pisikeses Eestis on iga inimene oluline, seega peame mõtlema inimeste õnnelikkusele ja inimvara säästlikule kasutamisele (vähem bürokraatiat, vastandumist, hirmu ja viha), koostöö ja koosloome soodustamisele orienteeritud konkurentsi asemel, kollektiivse tarkusega nurjatute probleemide lahendamisele ja ennetamisele

Lahendused:

- Senised rollid sektorite ja valdkondade vahel ümber mõtestada, disainida lähtuvalt riigi pikaajalistest eesmärkidest ja meie arenguvastutusest: (digi)nutikus, väike paindlik ühiskond, uuenduste katselabor.
- Avalikul sektoril ülioluline roll võimaldada (mitte takistada) kogukondlikke algatusi, koostööd ühenduste ja ettevõtete vahel, inimeste enda vastutuse suurendamist, koosloomet teenuste disainimisel, koostöö- ja arutelukultuuri avaliku huvi ja üldise hüve defineerimisel ja kaitsmisel.
- Samas peab avalik sektor tagama kõigile inimestele ja rühmadele võrdsed võimalused ja ligipääsu neile võimalustele, sh kaitsma nõrgemas seisus ühiskonna liikmete huve ning neid valdkondi, kus esindajaid pole, sest meil pole kriitilist massi kodanikuühendusi kõiki valdkondi katma.
- Süsteemne kodanikuharidus demokraatiast, isiklikust vastutusest, riigi rollist ja koosloomest poliitikutele, ametnikele, vabaühendustele, koolilastele, haridustöötajatele, eakatele, ...

Põhimõtted ja väärtused (1)

1. USALDUS

- ühine suhtumine: “Mida saaME selleks teha, et...” (koostöö, koosloome ja partnerluse harjutamine)
- inimeste eneseväärikuse, austuse ja sallivuse kasvatamine
- Üle kontrollimise asemel (teenuste) tulemustele keskenduda
- eri huvide kaalumine, ebamugavate teemade üle otsustamise harjutamine, vahendamistöö (valgdemokraatia)

2. KODANIKUHARIDUS DEMOKRAATIA BAASINA

- süsteemne haridus ühiskonna toimimisest ja vastutustest lastele, poliitikutele, ametnikele, vabaühendustele
- heade kogemuste ja näidete jagamine, levitamine, võimendamine
- korteriühistud, hoolekogud ja muud sellised on kui demokraatia näpuharjutused

Põhimõtted ja väärtused (2)

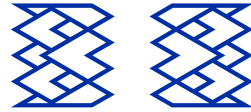
3. VAIKIMISI AVATUS ja LÄBIPAISTVUS

- haldusesisene loogika ja lihtsus
- otsustusõigus inimestele lähemale (hoolekogud, aparaat-KOV-i asemel inimeste OMAvalitsused)
- demokraatia igapäevastamine: kasutajakeskne infosaamine, ettepanekute esitamise ja protsesside jälgimise viis kohalikul ja riigi tasandil (kodanik ei pea teadma, mis amet mingi asja eest vastutab), e-riigi harta põhimõtted
- (kogukondade) panuse tulemuslikkuse kasvatamine, tagasiside-mehhanismide integreerimine (otsustus)protsessidesse
- avatud valitsemine kohalikul tasandil süsteemseks, riigi poolt koordineerituks

Põhimõtted ja väärtused (3)

4. ÄRATEGEMISE TAHE ja HUVIKAITSE

- avaliku huvi strateegiline kaitsmine, arutlev demokraatia, huvikaitse süsteemne toetamine
- teenuste koosloome ja pakkumine
- kohaliku omaalgatuse soosimine
- töövaba aja võimaldamine (*jobbatical*) vabatahtlikuks tegevuseks
- parimate tegutsejate tunnustamine, võimendamine
- nõrgemate rühmade huvide kaitse, võrdsed võimalused

Valitsemine ja valitsemismudelid

Meelis Kitsing

Arenguseire Keskuse uuringute juht

Valitsemine ja valitsemismudelid

Laiem kontekst avaliku sektori valitsemise reformimisel

- Demograafia trendid valitsemise mõjutamisel
- Tagada valitsemise reformimise abil suurem regionaalne tasakaal
- Julgeolek
- Vastutuse hajusus
- Reformi tempo: samm - sammuline vs kiire

Küsimus riigi rollist?

- Mis peaksid olema peamised funktsioonid?
- Milliste avalike teenuste pakkumisest loobuda?
- Omavalitsuse funktsioon: kui elatakse ainult riigi toetustest ja ei tegeleta oma valitsemisega, kas siis on vaja?

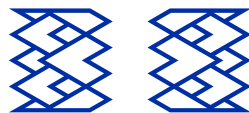
Valitsemismudel

Viimase 25 aasta jooksul liikumine täidesaatva võimu keskse, tsentraliseeritud mudeli suunas.

- Praegu valitsemine hübriid turu põhise ja traditsioonilise hierarhia vahel
- Vajadus liikuda rohkem võrgustatud valitsemismudeli suunas.
- Horisontaalsus, koordineerimise suurendamine
- Parlamendile rohkem strateegilist rolli (üldisem eesmärkide seadmine tasand vs detailsus)
- Kaasamine, nullist koos lahenduste loomine
- Ühtsed valitsemiskeskused
- Suurem regionaalsete erinevuste arvestamine valitsemisel, maksu ja muud erisused

Teenused

- Lihtsate lahenduse kasutamise vähesus
- Tehisintellekt ja automatiseerimine
- Teenuste koosloomine: kodanikud, avalik sektor ja erasektor
- Teenuste disain, kasutajast lähtumine
- Teenuste pakkumise tasand sõltub eesmärgipärasusest
- Elukaare ja nähtamatud teenused
- Õigus- ja kasutajasõbralikkuse revisjonid teenuste pakkumisel
- Teenuste erinevus KOV tasandil
- Koostöö vajadus teiste riikidega teenuste pakkumisel

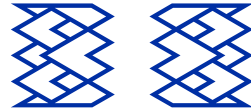
Poliitikate kujundamine

Küllli Taro

*Õiguskantsleri Kantselei õiguskorra
kaitse osakonna juhataja*

Poliitikate kujundamine

- Vaja selget mandaati poliitikakujundamiseks. Eesmärkide seadmist ja kokkuleppimist vähe.
- Pole aega olulisega tegeleda. Pole aega süveneda. Liiga palju mikrojuhtimist. Vähe inimesi.
- Kõigis poliitikavaldkondades vaja otsustada millisest riigi tööst loobuda, delegeerida, ümber korraldada? Vähem reguleerimist.
- Muutuste juhtimise puhul ressursside kasutamine paindlikumaks. Õigusloome protsessi kohmakus.
- Pole ühte tarka inimest või tarkade kogu. Aktiivne kaasav riik, huvide tasakaalustatus.
- Riigikogu rolli ja ressursside suurendamine. Opositsiooni võimaluste suurendamine.
- Põhiseaduslikku probleemi ei ole. Ei saa olla ühte riigireformi kava, millega kõik probleemid lahendada. Muutumine hakkab igapäevasest tööst ja iseendast (oma organisatsioonist).

Konkurentsivõimeline riik

Ott Pärna

Majandusekspert

Konkurentsivõimeline riik (1)

- Probleem: riik ülepaisutatud ja ebaefektiivne (vaja moderniseerimist)
- Kas konkurentsivõime RR teema? - JAH - me ei ela isolatsioonis v. konkureerime teistega
- Lõppväljund riigireformile (reformi eesmärk/tulemus) - maailmas läbi lööv Eesti
- Optimeerime ja 'tuunime' riiki millegi nimel; loome eeldusi
- Töövõljalikus 4x madalam kui rikkaimates riikides - tänasel majandusmudelil klaaslagi peal
- Lai tähendus (riigi konkurentsivõime); mitte detailselt teadus- ja ettevõtluspoliitika mõttes
- Lihtne ja intuitiivne riik (regulatsioone vähem; soodne ettevõtlikkuse keskkond)
- Uuskogukondlikkus (sh teaduse- ja innovatsiooni kogukonnad, välism. tehtud lasteaiad)
- Majandusmudeli taas-mõtestamise ülesanne lähtealustesse sisse

Konkurentsivõimeline riik (2)

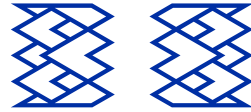
- Võrgustikupõhine riik & majandus (ühiskond); platvormriik
- Püsivad koostöömudelid: era-, avalik- ja kolmas sektor
- Välismajanduse poliitika (avamine) + iga eestlane diplomaat
- Probleemide ja võimaluste institutsionaliseerimine
- Tööjõu olemasolu ja kvaliteet võtmetähtsusega
- Inimkapital on konkurentsivõime (teadmismahuka riigi) eelduseks
- Maailma (rahvusvaheliste turgude) tundmine
- Kaasatus - kõik on vajalikud, olulised (sh kasvu '*inclusiveness*')

Konkurentsivõimeline riik (3)

- Uued haridusmudelid: laste loovus, probleemipõhine õpe, ettevõtlikkus & IKT
- Kõrghariduse / teaduse maailmatasemele viimine (ja kui tööriist talendibaasile)
- Eesti = läbilöögivõimeliste inimestega riik (defineerime KV läbi inimese)
- Terviklik elukeskkond talentidele (haridus, infra, teenused, avatus, kultuur, ATS)
- Tunnustame liidreid, kes tahavad muutusi ellu viia (regulatsioon harva takistab)
- Omanikutunne massidesse. Diskussioonikultuur. Tugevad ja targad kogukonnad.
- Millest oleme valmis loobuma, mis on takistuseks??

Eesti kui erinevate positiivsete võrgustike süda maailmas.

Täname kõiki!
